

Etika és társadalmi felelősség

Dr. habil. Budai Balázs Phd.

Tanszékvezető, egyetemi docens

budai.balazs@uni-nke.hu

+36-20-966-0454

Etika

CSR

PSR

Ágensek

Etikai
dilemmák

Mi az etika?

- Etika = egyéni sztenderdek és normák, amely alapján eldönthető: mi a jó és a rossz, helyes és helytelen.
- Etikus ≠ Legális
 - A legalitás azt jelenti, hogy a közösség a maga által szentesített törvények révén gondoskodik **a javak (és a büntetések) igazságos elosztásáról**, a moralitás pedig azt jelenti, hogy az igazságosság nem merül ki a törvények betartásában, hanem mindenkinek magának kell neki érvényt szereznie a különféle, **törvények által nem szabályozott élethelyzetekben**. A moralitás alapján utasítható el a tézis: „amit a törvény nem tilt, azt szabad”.
 - Ugyanakkor ezek **ütközhetnek** is, pl.:
 - Eutanázia
 - Hadkötelezettség
 - "Adóoptimalizálás"

	Etikus	Nem etikus
Legális	Legális és etikus	Legális és nem etikus
Illegális	Etikus és illegális	Illegális és nem etikus

Vezetői etika

- A **vezető személyes etikája**: a legjelentősebb elem (ezt hozza magával a vezető)
- A **környezeti kontextus**: Verseny, mint a legjelentősebb erő. (Ha a verseny nő, nő az eszközrendszer is! (Lásd választások!)), de ilyen a szabályozottság kérdése, és a szocio-kulturális környezet normái is (vö: Transparency International)
- **Szervezeti kontextus**: szervezeti eljárások, szervezeti kultúra

Mi az etika?

- Etika = egyéni sztemderdek és normák, amely alapján eldönthető: mi a jó és a rossz, helyes és helytelen.
- Etikus ≠ Legális
 - A legalitás azt jelenti, hogy a közösség a maga által szentesített törvények révén gondoskodik **a javak (és a büntetések) igazságos elosztásáról**, a moralitás pedig azt jelenti, hogy az igazságosság nem merül ki a törvények betartásában, hanem mindenkinek magának kell neki érvényt szereznie a különféle, **törvények által nem szabályozott élethelyzetekben**. A moralitás alapján utasítható el a tézis: „amit a törvény nem tilt, azt szabad”.
 - Ugyanakkor ezek **ütközhetnek** is, pl.:
 - Eutanázia
 - Hadkötelezettség
 - "Adóoptimalizálás"

	Etikus	Nem etikus
Legális	Legális és etikus	Legális és nem etikus
Illegális	Etikus és illegális	Illegális és nem etikus

Ágensek

- **családi** hatások (szülők nevelési szempontjai, foglalkozásuk, törődésük)
- **szituációs tényezők:** (társas tényezők: mit tanul a nyolckeres szlőmben és mit egy lakóparkban), másrészt a kísértések: 700 milliót mi is elfogadnánk, egy nem nyíltan deklarált jogellenes cselekedetért, ha nem állunk jól anyagilag (lásd: Tocsik) egyébként bátran elítéljük.
- **iskolai** hatások (tanár szerepe, mennyire lehet vele azonosulni, osztálytársak szerepe, milyen értékeket diktál az iskola, milyen szellemiségű, lásd. BP.)
- **média** hatások (médiabbúzus): mennyi és milyen típusú médiafogyasztás?
- **múltbéli tapasztalatok:** visszajelzések alapján (ha rossz cselekmény után negatív visszajelzés, akkor abból tanul, ha ez elmarad, abból nem tanul...)
- **értékek és normák:** pl.: egy emocionálisan érzékenyebb (EQ!) lelkiismeretes személy könnyebben tudja eldönteni, hogy mi a jó és a rossz!

Kialakulnak az egyéni etikai standardok...

Ágensek

Etikai
dilemmák

Mi az etika?

- Etika = egyéni sztenderdek és normák, amely alapján eldönthető: mi a jó és a rossz, helyes és helytelen.
- Etikus ≠ Legális
 - A legalitás azt jelenti, hogy a közösség a maga által szentesített törvények révén gondoskodik **a javak (és a büntetések) igazságos elosztásáról**, a moralitás pedig azt jelenti, hogy az igazságosság nem merül ki a törvények betartásában, hanem mindenkinek magának kell neki érvényt szereznie a különféle, **törvények által nem szabályozott élethelyzetekben**. A moralitás alapján utasítható el a tézis: „amit a törvény nem tilt, azt szabad”.
 - Ugyanakkor ezek **ütközhetnek** is, pl.:
 - Eutanázia
 - Hadkötelezettség
 - "Adóoptimalizálás"

	Etikus	Nem etikus
Legális	Legális és etikus	Legális és nem etikus
Illegális	Etikus és illegális	Illegális és nem etikus

Vezetői etika

- A **vezető személyes etikája**: a legjelentősebb elem (ezt hozza magával a vezető)
- A **környezeti kontextus**: Verseny, mint a legjelentősebb erő. (Ha a verseny nő, nő az eszközrendszer is! (Lásd választások!)), de ilyen a szabályozottság kérdése, és a szocio-kulturális környezet normái is (vö: Transparency International)
- **Szervezeti kontextus**: szervezeti eljárások, szervezeti kultúra

Etikai dilemmák

Vállalat viszonya az alkalmazotthoz

- Felvételtkor jellemző etikai problémák / elbocsátáskor jellemző etikai problémák
- Bérek és munkakörülmények kérdése: a gazdasági érdek és humán érdek ütközése
- Magánéletben jelentkező problémák kivetítése a vállalatra (függőségek, közüzemi tartozások letiltatása stb.)

Az alkalmazott viszonya a vállalathoz

- Érdekkonfliktusok (személyi-, csoport-, vállalati érdek összeütközése)
- Titoktartás és kémkedés (a félrecsúszás legegyszerűbb megnyilvánulása)
- Becsületesség és reprezentációs alapok: ("Hazavisszük a céget", illetve "lereprezentáljuk")

A vállalat viszonya a környezethez

- Vevők: mit mondunk a vevőknek (lelkiismeret-furdalás a hazugságért), milyen áron adjuk (lelkiismeret-furdalás a nagy kaszálásért).
- Versenytársak: tisztességtelen verseny – erőből üzletelés (keresztfinanszírozások), túlzott árcsökkentés, visszaélés a tartalékokkal, titkos kartell-megállapodások.
- Részvényesekkel fenntartott kapcsolat: Mit mondunk a részvényeseknek beszámolóskor (fizetésünket ők határozzák meg), mennyi osztalékot fizetünk?
- Szállítók és kereskedők: mennyi információt adunk ki? Minek mi a veszélye (Kár a kereskedőnél, vagy a Versenytárs erősödése)
- Szakszervezetek: A jövedelmezőség bevallása felránthatja a fizetéseket, az alacsony bevallás meg nem etikus...

Etikai dilemmák

Vállalat viszonya az alkalmazotthoz

- Felvételnél jellemző etikai problémák / elbocsátáskor jellemző etikai problémák
- Bérek és munkakörülmények kérdése: a gazdasági érdek és humán érdek ütközése
- Magánéletben jelentkező problémák kivetítése a vállalatra (függőségek, közüzemi tartozások letiltatása stb.)

ni tartozások letiltatása stb.)

Az alkalmazott viszonya a vállalathoz

- Érdekkonfliktusok (személyi-, csoport-, vállalati érdek összeütközése)
- Titoktartás és kémkedés (a félrecsúszás legegyszerűbb mezsgyéje)
- Becsületesség és reprezentációs alapok: ("Hazavisszük a céget", illetve "lereprezentáljuk")

z

ismeret-furdalás a hazugságért), milyen áron adjuk (lelkiismeret-furdalás a nagy

- Titoktartás és kémkedés (a félrecsúszás legegyszerűbb mezsgyéje)
- Becsületesség és reprezentációs alapok: ("Hazavisszük a céget", illetve "lereprezentáljuk")

A vállalat viszonya a környezethez

- Vevők: mit mondjunk a vevőknek (lelkiismeret-furdalás a hazugságért), milyen áron adjuk (lelkiismeret-furdalás a nagy kaszálásért),
- Versenytársak: tisztességtelen verseny – erőből üzletelés (keresztfinanszírozások), túlzott árcsökkentés, visszaélés a tartalékokkal, titkos kartell-megállapodások,
- Részvényesekkel fenntartott kapcsolat: Mit mondunk a részvényeseknek beszámolóskor (fizetésünket ők határozzák meg), mennyi osztalékot fizetünk?
- Szállítók és kereskedők: mennyi információt adunk ki? Minek mi a veszélye (Kár a kereskedőnél, vagy a Versenytárs erősödése)
- Szakszervezetek: A jövedelmezőség bevallása felránthatja a fizetéseket, az alacsony bevallás meg nem etikus...

Ágensek

Etikai
dilemmák

Mi az etika?

- Etika = egyéni sztenderdek és normák, amely alapján eldönthető: mi a jó és a rossz, helyes és helytelen.
- Etikus ≠ Legális
 - A legalitás azt jelenti, hogy a közösség a maga által szentesített törvények révén gondoskodik **a javak (és a büntetések) igazságos elosztásáról**, a moralitás pedig azt jelenti, hogy az igazságosság nem merül ki a törvények betartásában, hanem mindenkinek magának kell neki érvényt szereznie a különféle, **törvények által nem szabályozott élethelyzetekben**. A moralitás alapján utasítható el a tézis: „amit a törvény nem tilt, azt szabad”.
 - Ugyanakkor ezek **ütközhetnek** is, pl.:
 - Eutanázia
 - Hadkötelezettség
 - "Adóoptimalizálás"

	Etikus	Nem etikus
Legális	Legális és etikus	Legális és nem etikus
Illegális	Etikus és illegális	Illegális és nem etikus

Vezetői etika

- A **vezető személyes etikája**: a legjelentősebb elem (ezt hozza magával a vezető)
- A **környezeti kontextus**: Verseny, mint a legjelentősebb erő. (Ha a verseny nő, nő az eszközrendszer is! (Lásd választások!)), de ilyen a szabályozottság kérdése, és a szocio-kulturális környezet normái is (vö: Transparency International)
- **Szervezeti kontextus**: szervezeti eljárások, szervezeti kultúra

- Eutanázia
- Hadkötelezettség
- "Adóoptimalizálás"

	Etikus
Legális	Legális és etikus
Illegális	Etikus és illegális

Vezetői etika

- A **vezető személyes etikája**: a legjelentősebb elem (ezt hozza magával a vezető)
- A **környezeti kontextus**: Verseny, mint a legjelentősebb erő. (Ha a verseny nő, nő az eszközrendszer is! (Lásd választások!), de ilyen a szabályozottság kérdése, és a szocio-kulturális környezet normái is (vö: Transparency International)
- **Szervezeti kontextus**: szervezeti eljárások, szervezeti kultúra

Etika és társadalmi felelősség

Dr. habil. Budai Balázs Phd.

Tanszékvezető, egyetemi docens

budai.balazs@uni-nke.hu

+36-20-966-0454

Etika

CSR

PSR

CSR - Corporate Social Responsibility

Ellene szóló érvek:

- A társadalmi felelősség csökkenti a nyereséget, ezért ellentétes a vállalatok létezésének valódi okával (profitmaximalizáció)
- Túl nagy hatalmat ad a vállalatok egyre nagyobb szerepet kapnak, a kormányzat kiszoríthat
- Az elszámolási kötelezettség fegyelme csökken (karitatív adományok máshová is vándorolhatnak: Álapítványok)
- A társadalmi programokhoz inkább szakemberek nyúlnak, ne a vállalatok, ahol nem feltétlen van ilyen munkaerő
- Érdekkonfliktusokhoz vezethetnek az adományozási célok összeütközései

Mellette szóló érvek:

- A vállalatok jogi személyek (tehát ugyanolyan személyek) felelősséggel tartoznak a többi személyért.
- A társadalmi felelősség hatalmat korlátozó tényező, így hatással lehet a fogyasztó preferenciákra és gondoskodnia is kell.
- A vállalat óriási erőforrásokkal is bírhat, így akkor a leghatékonyabb, ha erőforrásai egy részét visszatéríti a társadalomnak.
- A vállalati szféra partner a kormányzati munkákban.
- De a törvények is szabályozzák a vállalatok "nataimaskodását",

A vállalat háromféleképpen reagálhat:

- **Társadalmi kötelesség** (tudomásul veszi a gazdasági és jogi felelősségeit, de azon nem lép túl)
- **Társadalmi reagálás** (az előzőn túlmenően bizonyos társadalmi igényekre és kérésekre reagál, korlátozottan hozzájárul a társadalmi jóléthez)
- **Társadalmi válasz** (mindezeket felül aktívan keresi a segítségnyújtás egyéb lehetőségeit)

CSR - Corporate Social Responsibility

Ellene szóló érvek:

- A társadalmi felelősség csökkenti a nyereséget, ezért ellentétes a vállalatok létezésének valódi okával (profitmaximalizáció)
- Túl nagy hatalmat ad a vállalkozásoknak (az egyeztetéseknél a vállalatok egyre nagyobb szerepet kapnak, a kormányzat kiszorulhat)
- Az elszámolási kötelezettség fegyelme csökken (karitatív adományok máshová is vándorolhatnak: Alapítványok)
- A társadalmi programokhoz inkább szakemberek nyúlnak, ne a vállalatok, ahol nem feltétlen van ilyen munkaerő
- Érdekkonfliktusokhoz vezethetnek az adományozási célok összeütközései

Mellette szóló érvek:

- A vállalatok jogi személyek (tehát ugyanolyan személyek) felelősséggel tartoznak a többi személyért.
- A társadalmi felelősség hatalmat korlátozó tényező, így hatással lehet a fogyasztó preferenciákra és gondoskodnia is kell.
- A vállalat óriási erőforrásokkal is bírhat, így akkor a leghatékonyabb, ha erőforrásai egy részét visszatéríti a társadalomnak.
- A vállalati szféra partner a kormányzati munkákban.
- De a törvények is szabályozzák a vállalatok "hatalmaskodását",

A vállalat háromféleképpen reagálhat:

- **Társadalmi kötelesség** (tudomásul veszi a gazdasági és jogi felelősségeit, de azon nem lép túl)
- **Társadalmi reagálás** (az előzőn túlmenően bizonyos társadalmi igényekre és kérésekre reagál, korlátozottan hozzájárul a társadalmi jóléthez)
- **Társadalmi válasz** (mindezeken felül aktívan keresi a segítségnyújtás egyéb lehetőségeit)

Etika és társadalmi felelősség

Dr. habil. Budai Balázs Phd.

Tanszékvezető, egyetemi docens

budai.balazs@uni-nke.hu

+36-20-966-0454

Etika

CSR

PSR

Üzleti
(Corporate SR)

Közületi
(Public SR)

Globális
(Global SR)

Civil
(Civil SR)

Személyes
(Individual SR)

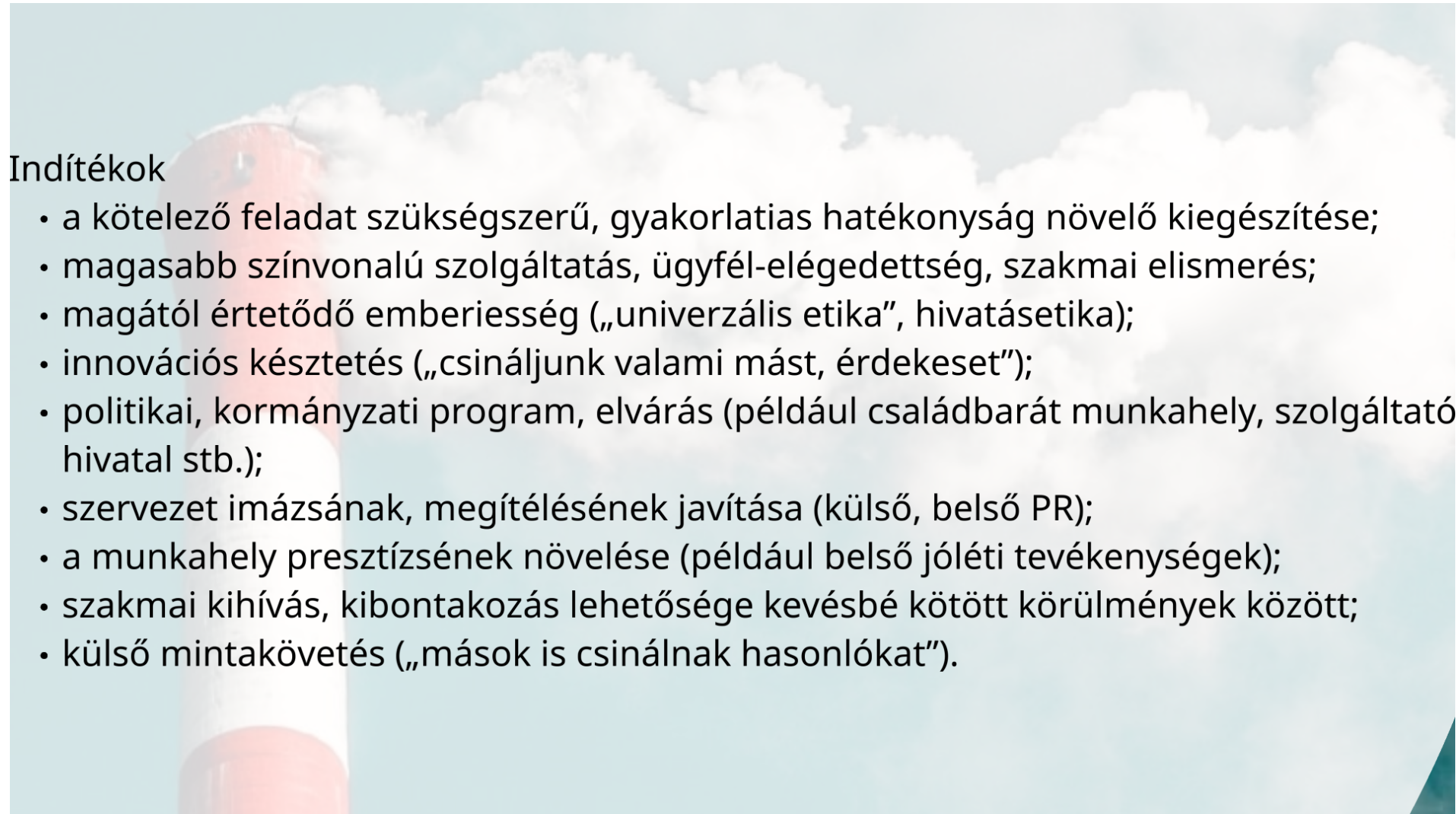

PSR Public Social Responsibility

- A közsféra is okoz negatív extrenáliákat! - A közjó szolgálata nem garantálja a társadalmi felelősséget!
- Jólétet igyekszik közelebb hozni, nem elégségesen működő funkciók pótlásával
- Önkéntes többlet-vállalás, jogilag nem (politikailag már igen) számonkérhető
- A PSR tevékenységek változnak szervezetenként, de céljai társadalmi szinten azonosak
- A PSR egyelőre ad-hoc, koordinálatlan (néhány kivételtől eltekintve: GVH, Budaörs)

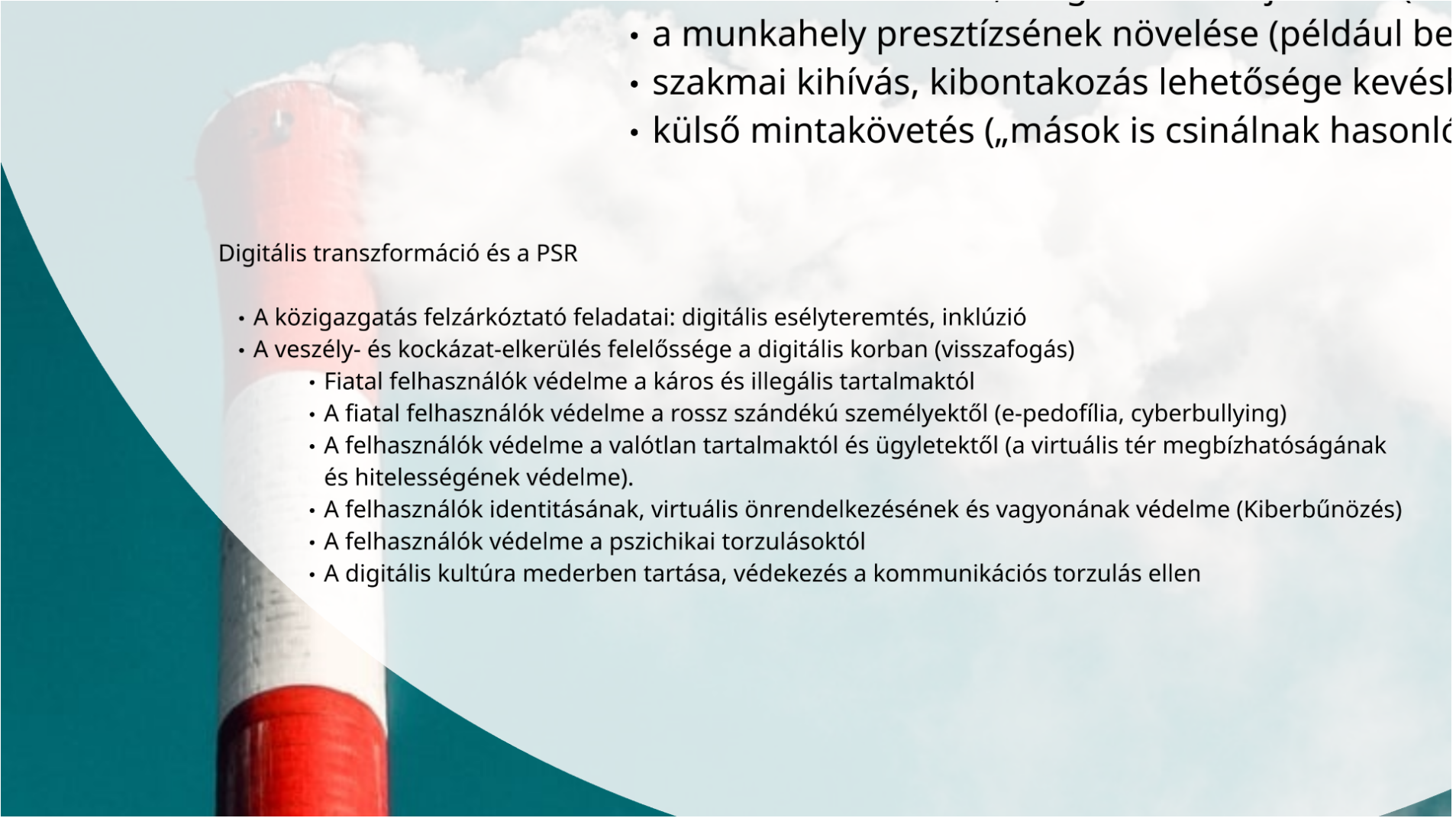
Indítékok

- a kötelező feladat szükségszerű, gyakorlatias hatékonyság növelő kiegészítése; magasabb színvonalú szolgáltatás, ügyfél-elégedettség, szakmai elismerés;

Indítékok

- a kötelező feladat szükségszerű, gyakorlatias hatékonyság növelő kiegészítése;
- magasabb színvonalú szolgáltatás, ügyfél-elégedettség, szakmai elismerés;
- magától értetődő emberiség („univerzális etika”, hivatásetika);
- innovációs késztetés („csináljunk valami mást, érdekeset”);
- politikai, kormányzati program, elvárás (például családbarát munkahely, szolgáltató hivatal stb.);
- szervezet imázsának, megítélésének javítása (külső, belső PR);
- a munkahely presztízsének növelése (például belső jóléti tevékenységek);
- szakmai kihívás, kibontakozás lehetősége kevésbé kötött körülmények között;
- külső mintakövetés („mások is csinálnak hasonlókat”).

-
- a munkahely presztízsének növelése (például be
 - szakmai kihívás, kibontakozás lehetősége kevés
 - külső mintakövetés („mások is csinálnak hasonló

Digitális transzformáció és a PSR

- A közigazgatás felzárkóztató feladatai: digitális esélyteremtés, inklúzió
- A veszély- és kockázat-elkerülés felelőssége a digitális korban (visszafogás)
 - Fiatal felhasználók védelme a káros és illegális tartalmaktól
 - A fiatal felhasználók védelme a rossz szándékú személyektől (e-pedofília, cyberbullying)
 - A felhasználók védelme a valótlan tartalmaktól és ügyletektől (a virtuális tér megbízhatóságának és hitelességének védelme).
 - A felhasználók identitásának, virtuális önrendelkezésének és vagyonának védelme (Kiberbűnözés)
 - A felhasználók védelme a pszichikai torzulásokról
 - A digitális kultúra mederben tartása, védekezés a kommunikációs torzulás ellen

Gáspár Mátyás - Tétényi Éva Edit - Budai
Balázs Benjámín - Tevanné Südi Annamária -
Suhajda Attila - Dömötör Ildikó - Szabó Tamás -
Nárai Márta - Reisinger Adrienn

A TÁRSADALMI KÖZFELELŐSSÉG ALAPJAI

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
BUDAPEST

BUDAI BALÁZS BENJÁMIN - DÖMÖTÖR ILDIKÓ -
GÁSPÁR MÁTYÁS - NÁRAI MÁRTA - REISINGER
ADRIENN - SUHAJDA ATTILA - SZABÓ TAMÁS -
TÉTÉNYI ÉVA EDIT - TEVANNÉ SÜDI ANNAMÁRIA

A TÁRSADALMI KÖZFELELŐSSÉG INTÉZMÉNYESÜLÉSE A KÖZIGAZGATÁSBAN

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
BUDAPEST

Etika és társadalmi felelősség

Dr. habil. Budai Balázs Phd.

Tanszékvezető, egyetemi docens

budai.balazs@uni-nke.hu

+36-20-966-0454

Etika

CSR

PSR